

Länsstyrelsen
Västerbotten

Yttrande

Datum

2017-06-15

Ärendebeteckning

500-4017-2017

1(5)

Regeringskansliet

m.registrator@regeringskansliet.se

annika.lofgren@regeringskansliet.se

Yttrande över utredningen om Styrmedel för att förebygga uppkomst av avfall i syfte att främja en cirkulär ekonomi, dir 2016:3, sou 2017:22

Länsstyrelsen i Västerbottens län är positivt till utredningens förslag för att nå en mer resurseffektiv och cirkulär samhällsekonomi och är i stort positiv till förslagen.

Länsstyrelsen;

- anser att tillsättningen av en delegation med ett kunskapscentrum är bra. Det främjar en nationell, regional och lokal samverkan mellan miljö- och näringsliv. Det måste ses som ett långsiktigt arbete där länsstyrelserna är väl lämpade att vara länken mellan de olika nivåerna. Länsstyrelserna har flera uppdrag där samverkan med olika aktörer på regional och lokal nivå är centralt, bl.a. miljömålsuppdraget, klimat- och energiuppdraget, regional tillväxt m fl.

- anser att handlingsplanen för cirkulär ekonomi bör kopplas till det arbete som byggs upp kring Agenda 2030. Agenda 2030 bör vara den samlande processen och cirkulär ekonomi ett av verktygen för att nå dit. Handlingsplanen bör användas som en drivkraft för hållbar tillväxt, nationellt, regionalt och lokalt.

- vill särskilt lyfta att detta är ett långsiktigt arbete och det behövs en bred förankring för att åtgärderna ska få genomslag och leda till den omställning som krävs för att nå en cirkulär ekonomi. Kommunikations- och utbildningsinsatser behöver genomföras på alla nivåer och med många aktörer.

- anser att det är viktigt att handlingsplanen utformas så att den också underlättar och förebygger avfallsåtervinning mot en cirkulär ekonomi även på landsbygden. Med en ökad digitalisering borde man kunna genomföra en förenklad avfallshantering.

- anser att delegationen bör få ett särskilt uppdrag att tillsammans med konsumentverket, länsstyrelserna och kommunerna, att upprätta en strategisk kommunikationsplan. Det behövs ett samlat grepp för att få en bred och allmän förståelse för vad en cirkulär ekonomi innebär. Det är också en framgångsfaktor för att kunna uppnå ett bra resultat.

- anser att det är viktigt att farliga ämnen hanteras rätt och att det ska vara möjligt att separera dem från mindre farliga ämnen i en produkt eller ett

avfall för att inte förorsaka miljö- och hälsoproblem. Vid återanvändning eller återvinning ska man kunna lita på att materialet kan användas utan att spridningen av gifter ökar, varken i produktions- eller konsumtionsled. Detta ställer höga krav på designen av en produkt. Länsstyrelsen förutsätter att delegationen bevakar att detta tas om hand i det pågående arbetet med designdirektivet i EU.

Synpunkter

Del 1 - Cirkulär ekonomi för hållbarhet och konkurrenskraft

Länsstyrelsen anser att en övergång till en mer cirkulär ekonomi, där värdet av produkter, material och resurser, stannar kvar i ekonomin så länge som möjligt och att mängden avfall i princip inte uppstår, är en nödvändig åtgärd för att inte värdefulla resurser ska spillas och spridas ut, förlora sitt ekonomiska värde och fortsätta förstöra jordens livsuppehållande system. Utredningens författnings- och åtgärdsförslag är steg i rätt riktning för att uppnå detta. Det är också fortsatta steg mot att Sverige ska kunna utveckla en hållbar, koldioxidsnål och resurseffektiv ekonomi.

Förslagen kommer också att bidra till att skapa nya affärsmöjligheter och nya arbetstillfällen samtidigt som negativ påverkan på klimat, miljö och hälsa minskar.

Sverige bör också verka för regler som styr mot en hållbar design då det är ett viktigt steg för att få produkter som håller länge, inte innehåller miljöfarliga och hälsofarliga ämnen, går att reparera, sortera och återanvända i flera generationer utan att behöva deponeras. Länsstyrelsen förutsätter att detta kommer att bevakas av delegationen, i det pågående arbetet med designdirektivet i EU. Det är också en viktig del i att stärka konsumenternas rättigheter att man ska kunna lita på att det man köper är bra produkter, miljö- och hållbarhetsmässigt.

9. Nationell samverkan och en delegation för cirkulär ekonomi

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget och delar utredningens syn att det kan överbygga de stuprör som finns mellan miljö- och näringspolitiken. Det är bra att delegationen inrättas direkt under näringsdepartementet. Däremot så är arbetet långsiktigt och därför behöver delegationen finnas under en längre tidperiod.

Länsstyrelsen har många uppdrag som kan kopplas mot cirkulär ekonomi och kan stödja delegationens arbete på regional och lokal nivå och har god erfarenhet av detta från ex miljömålsarbetet. Cirkulär ekonomi är ett av verktygen för att uppnå Agenda 2030 målen, Generationsmålet och särskilt miljö kvalitetsmålen God bebyggd miljö och Giftfri miljö.

Länsstyrelsen anser att digitala plattformar för delningsekonomi är mycket intressant särskilt vid en utveckling av cirkulär ekonomi och förbättring av avfallshantering på landsbygden.

Del 2 - Styrmedel för ökad nyttjandegrad och återanvändning av konsumentprodukter

De åtgärder som föreslås i utredningen berör främst tillgängligheten till bilpooler, skattereduktion för hyr-, begagnat- och reparationstjänster, förebyggande av avfall, rätten att reklamera undermåliga produkter samt stärkt förtroendet och öka rättssäkerheten inom begagnathandel och delning.

Länsstyrelsen bedömer, att samtliga dessa åtgärdsförslag är bra och bör införas.

Länsstyrelserna har liksom flertalet andra statliga myndigheter ett miljöledningsuppdrag. Att stärka avfallsförebyggande ambitioner där, enligt utredningens förslag, är bra då staten är en stor och viktig part som kan ha stor indirekt miljöpåverkande verksamhet.

14. Öka tillgängligheten till bilpooler

Länsstyrelsen anser att detta är ett bra förslag men att det framförallt gynnar större städer och orter. Länsstyrelsen anser också att utredningen borde ha berört andra former av "pooler" och delningsmöjligheter som gynnar en cirkulär ekonomi.

15. Inför ett hyberavdrag

Utredningen föreslår att det införs ett s.k. hyberavdrag. Förslaget innebär att hushållen får en skattereduktion när de reparerar, hyr konsumentprodukter eller köper tjänster för att sälja vidare begagnade produkter. Detta förväntas minska konsumtion av nya varor och ge miljövinster. Ganska höga administrativa kostnader för företag initialt, men de förväntas minska när man har kommit igång. Förslaget förväntas ge ca 10 000 nya jobb, särskilt för små företag, och ge positiva effekter både för arbetsmarknad, integration och miljö. Länsstyrelsen ställer sig positiv till att införa ett hyberavdrag.

16. Underlätta för hushållen att förebygga avfall

Utredningen föreslår att kommunerna ges en skyldighet att dels informera kommuninvånarna om hur de kan vidta avfallsförebyggande åtgärder, dels vidta åtgärder för att underlätta för hushåll att minska mängden avfall genom att möjliggöra för insamling av återanvändbara produkter. Länsstyrelsen anser att kommunernas arbete bör stödjas av det forum för hållbar konsumtion som regeringen har föreslagit ska inrättas hos konsumentverket och som ska agera för en mer miljösmart konsumtion och livsstil. Kommunernas kostnader förväntas uppgå till mellan 75 till 150 miljoner kronor per år. Länsstyrelsen tycker det är bra att även det avfallsförbyggande arbetet nu tydliggörs i kommunernas ansvar för avfall.

Det är också positivt att det föreslås att renhållningsavgiften även ska kunna gå till avfallsförebyggande arbete eftersom detta angivits som ett hinder för att arbeta med frågorna från kommuner i länet. Det stärker också möjligheterna att arbeta med bra kommunikation.

17. Förebygg avfall i statliga och kommunala verksamheter

Kommunala avfallsplaner är bra för miljö och är kostnadseffektivt. Det är också bra att myndigheter har rutiner för att förebygga att avfall uppstår i verksamheten och att det ingår i miljöledningssystemet. Det förutsätter också att myndigheterna upprättar rutiner för hur man mäter sitt avfall/inköp av produkter.

18. Stärk rätten att reklamera undermåliga produkter

Detta är bra och stärker konsumentens rätt att ställa krav som i slutändan innebär att vi får bättre designade produkter. Samtidigt krävs en konsumentmedvetenhet som först kan uppstå efter bra information. Det bör tas fram en strategisk kommunikationsplan som omfattar de aktörer som berörs.

19. Stärk förtroendet och öka rättssäkerheten inom begagnathandel och delning

Vissa produkter ska av miljöskäl inte ges ökad livslängd. Att överväga att ge relevanta myndigheter i uppdrag om när återvinning bör undvikas både ur säkerhets- och miljöhänsen är bra men inte tillräckligt. För att klara av att fasa ut miljöfarliga och säkerhetsfarliga produkter krävs både lagstiftning och information för att den cirkulära ekonomin ska kunna bli det den avses vara.

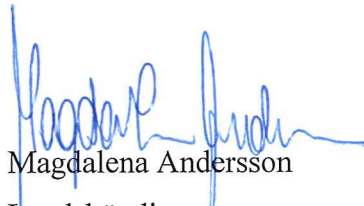
Länsstyrelsen vill också särskilt lyfta vikten av bra information/kommunikation om avfall som inte återanvänds och inte deponeras på rätt ställe, ex plast i vattnet osv. Det behövs en kommunikation som lyfter medvetenheten hos allmänheten.

Kommunikation

Genom hela betänkandet går en röd tråd om behovet av kommunikation och utbildning kring Cirkulär ekonomi, begrepp, utförande, avfall mm. Det finns också ett stort behov av information och kunskap om hur man som konsument sorterar, återvinner eller reparerar sin produkt.

Länsstyrelsen anser att delegationen bör få ett särskilt uppdrag att tillsammans med konsumentverket, länsstyrelserna och kommunerna att upprätta en strategisk kommunikationsplan. I utredningen nämns kommunikation under många avsnitt som viktig och central, men man tar inte ett samlat grepp. För att genomföra detta behöver resurser tillföras för miljöstrategiskt arbete på nationell, regional och lokal nivå. Samverkan behöver ske med Agenda 2030 delegationen och miljömålsarbetet.

I ärendet förutom föredragande och beslutande, har även Theresia Marklund, miljöhandläggare, Marie Vallin miljömålssamordnare, Elin Söderberg klimat- och energisamordnare och Kennet Johansson, enhetschef Regional tillväxt, deltagit.

Magdalena Andersson
Landshövding

Eva Mikaelsson
Enhetschef Miljöanalys